

Tranes Bladet

Skåne Tranås

mars 2018

nr 1

TranesBladet

Ansvarig utgivare:

Lars Olof Glifberg
Tranås Ungdomsförening

Ordförande:

Lars Olof Glifberg

Redaktör:

Gunilla Blomberg
0704-86 85 49
gunilla.blomberg@telia.com

Omslagsbild:

Bengt Olsson och
snökanonen
foto: Anette Wulffsberg

Kontakt

Ordförande:

Lars Olof Glifberg
0709-14 44 92
glifberg.1@tomelilla.nu

Tranesbladet:

c/o Gunilla Blomberg
Rosencrantzgatan 14
273 31 Tomelilla

Medlemsregister:

Anna-Lisa Olsson
0417-202 62
alo.tranes@tele2.se

Logi Munkamöllan:

Gunilla Blomberg
0417-203 30
info@skanetranas.com

Lars Olof Glifberg

Traningar!

Så fick vi plötligt vinter och det med besked! Tomelilla blev avskuret från omvärlden och folk fick övernatta både här och där. En som tog det hela med både ro och glädje var allas vår Bengt som med gångavstånd till jobbet äntligen fick rasta snöslungan. Snart ska det förhoppningsvis klippas gräs istället och vi ser väl alla fram emot lite vår, sol och

värme. Om vi hinner få det före Påsk är väl tveksamt, men konst på Tranesgården blir det hur som helst i vanlig ordning. Ett mindre utejobb har påbörjats nere på Munkamöllan. Det är de nu 30 år gamla sliperstrappstegen ner till Skrädderiet som byts ut.

En stor händelse både här i byn, i hela landet och internationellt, är ju att Daniel Berlin tilldelats ytterligare en stjärna i Guide Michelin. Det är stort och helt fantastiskt för en liten by som vår. -Ett stort Grattis säger vi!

I dagarna blev det klart med sommarens stora konsert i Klockarebacken. Det blir ett riktigt sommarparty med "sing-along-garanti" Försökra dig om biljetter i god tid! Biljetter kommer att finnas till försäljning direkt via mig, men även på Rosenhagen, ICA i Tomelilla, Turistbyrån i Ystad, ticketmaster.se eller på Munkamöllan.

Som de flesta redan känner till är det Gunilla Blomberg som tagit sig an utmaningen som värd för Munkamöllan. Hon har ju tidigare erfarenhet av Vandrarhuset, har rätt utbildning och har jobbat med TUF tidigare. Dessutom börjar hon få rätt bra koll på vår by och dess historia, så det tror vi kommer att bli bra.

Skåne Tranås Tranesgården

30/3 - 2/4
kl. 10-18

Bo Olsson Tomelilla
Gitte Pålsson, Tania Wayra o Ingela Sundberg
Håkan & Lisbeth Bremberg
Kjell Nilsson

Utställning och försäljning
av konsthantverk.

-Välkomna!

JERKULES OCH SKÅNE TRANÅS UNGDOMSFÖRENING PRESENTERAR STOLT

SING-A-LONG
GARANTERIS!

Sommar PARTY

BRÖDERNA
RONGEDAHL

SHIRLEY
CLAMP

PEPPE
BERGSTRÖM

**SOMMARENS
ROLIGASTE KONSERT!**

**SCEN SKÅNE TRANÅS
DEN 26 JULI KL 19.30**

Biljetter: www.ticketmaster.se 077-170 70 70
Rosenhagen i Skåne Tranås, ICA Tomelilla och Ystad Turistbyrå

JERKULES SAMARBETE MED: SKÅNE TRANÅS UNGDOMSFÖRENING

Nu är det klart med sommarens konsert!

I år bjuds det på ett riktigt sommarparty med Shirley Clamp, bröderna Rongedahl och Peppe Bergström. Försäkra dig om biljetter redan nu! Biljetter som vanligt via ticketmaster.se, Rosenhagen, ICA i Tomelilla, Ystads Turistbyrå, på Munkamöllan eller via Lars-Olof Glifberg direkt.

Sol & värme brukar vi ha till årets konsert, så det försöker vi fixa i år också. Boka kvällen i kalendern, planera matkorgen och börja träna allsångsrösten redan nu!

-Snart är det sommar!

När elektriciteten kom till byn

Skåne Tranås - traditionsbärare med sikte på framtiden, är en devis som gällde redan för många hundra år sedan. Den gamla kvarnen lär ha tillkommit i munkars regi någon gång på 1000-talet. Den har drivits av kyrkan och arrendet gick i arv från far till son ända fram till 1878, då ullspinnare Anders Person tillträdde som arrendator och den gamla kvarnen blev spinneri.

Men, så hände det sig en kväll i början av 1900-talet att en iderik herre vid namn Offesson sammankallade byamännen till ett möte på Gästgivaregården för att dryfta frågan om bildandet av ett bolag som med vattenkraftens hjälp skulle förse byn med **elektricitet**. Tidpunkten var lämplig, första världskriget hade brutit ut, fotogenen var ransonerad, karbidlamporna var besvärliga och dessutom farliga. Offesson var en god talare, praktiskt lagd och tekniskt kunnig. Han presenterade ritningar till en kraftanläggning och en kalkyl över kostnaderna som beräknades till 10 000 kronor.

Offesson lyckades få med sig tio framsynta män, som vardera satsade ettusen kronor, vilket motsvarar ca 35 000 kronor i dagens penningvärde och 1916 bildades **Tranås Elektriska AB**.

Dagens dammlucka

Ett intensivt arbete inleddes. Dammen muddrades, sidorna förstärktes, vägen höjdes, skyddsräcke av järnrör sattes upp (dessa står kvar än idag), nya dammluckor sattes in och kraftledningsstolpar höjgs. De rakaste stolparna placerades mitt i byn och krokiga längre bort. En del av byborna hade varit skeptiska från början och några av de äldre hade till och med börjat tala om den yttersta dagen. Men, allteftersom månaderna gick växte abonnenternas skara.

Denna skylt finns bland annat att köpa på Munkamöllan.

Så kom dagen S, och S betydde ström. Klockan 17 öppnade driftschefen dammluckorna, Offesson stod i maskincentralen och hela byn var i rörelse. Detta var en stor dag i Skåne Tranås historia. Maskinerna satte igång och det efterlängttade ljuset kom! Lamporna spred sitt strålande ljus överallt i gårdar, i affärer, i stallar och i kök, i alla gathörn och i alla hus. På torget, som var särskilt upplyst hade ungdomen samlats. Det blev hurrarop och glädjetjut som pågick hela kvällen till klockan 22. Då släckte Offesson.

När elektriciteten kom till byn

Vid den här tiden kunde man inte tända och släcka som man ville. Det fanns inga strömbrytare helt enkelt. När det började skymma framåt eftermiddagen slogs strömmen till och belyste samhället fram till klockan 22. Längre än så fick man inte ha elektriskt ljus, då blinkade det till tre gånger och så blev det mörkt. På vintrarna när dammen frös kunde det ibland bli ont om vatten. Då ransonerade man strömmen, tände senare och släckte tidigare.

Tiden gick och Sydkraft hade hunnit lägga ledningar förbi Skåne Tranås. Andra byar som tidigare inte haft något elektriskt ljus kunde nu genom Sydkraft få både billigare och mera pålitlig ström. Tranås Elektriska kunde inte konkurrera, utan var så småningom tvungna att begära likvidation. När alla affärer klarats upp var alla nöjda och belåtna. De ursprungliga bolagsbildarna hade förlorat ungefär tusen kronor vardera, det vill säga ungefär samma summa som de en gång satsat. Det blev stor avskedsfest för Tranås Elektriska AB på Gästgivaregården. Ungdomarna hade ordnat släddparti med supé och dans. Många varma toddyvar och kaffegökar dracks, tal hölls och skålar utbringades för de företagsamma byamännen.

Fredrik Andersson på sin post i elektricitetsverket.

Notera den stora vippbrytaren.

STF Munkamöllan Logi

Munkamöllan Traneshgården

Festsalar & Konferens

Under någon vecka i februari arbetades det febrilt med larminstallationer på Traneshgården som nu har ett komplett modernt brandlarm. Traneshbladets utsände ställde frågan om detektorerna var trådlösa eftersom inga sladdar fanns synliga, men blev grundligt utskräddad. Riktigt snygga dragningar är gjorda och installatörerna har krupit längst upp inock för detsamma.

Före, under och efter jul pågick renovering av alla rummen i Kvarnen på bottenvåningen. Väggarna målades om, respektive tapetserades om, nya mattor lades på golven och en del lampor och krokar byttes ut. Därefter följde storstädning och tvätt av alla textilier i alla rum. Tvättstugan har fått en ansiktslyftning, och allas vår Bengt har målat om och satt upp nya hyllor. Ugnen i frukostköket har lagats och fått nya värmeelement. Det har med andra ord rått febril aktivitet och nu är vi snart redo för säsongen på Munkamöllan.

Tranås Ungdomsförening och Munkamöllan har fått ny bokförings- och redovisningsbyrå eftersom Ingrid på Bäretofta bestämt sig för att leva pensionärliv. Det är LRF-Konsult och Martin Brorsson som tagit över sedan årsskiftet. -Jag ska göra mitt bästa för att allt ska bli så bra som möjligt, säger han, och vi hälsar honom välkommen till Skåne Tranås.

-Stort tack till
alla som hjälpt till!

Munkamöllan Transegården

STF Munkamöllan Logi

Festsalar & Konferens

Så hände det som förmodligen är större än vad någon anar - Daniel Berlin fick sin andra stjärna i Guide Michelin.

- Grattis!

Skåne Tranås är en av få byar som har ett spirande näringsliv. Frisör Martina Rosberg nominerades till Årets unga Företagare 2018. - Grattis!

Frans Persson, ekologisk äppleodlare på Helenlust, är i startgroparna inför säsongen och sin utökning av odlingen. I vår kommer vi att sätta ut 3500 nya träd berättar han. Då kommer odlingen att bestå av 14 000 äppleträd. Entusiasmen går det inte att ta miste på. -Ska man göra något, så ska man gå "all in" och göra det ordentligt menar han. Så småningom kommer musten att kunna pressas här på gården och vem vet, - kanske man kommer att kunna "Bo på äpplegård" också. Och, nej - grannarna behöver inte vara oroliga. Vi ska inte göra slut på något grundvatten, så är det sagt. Till hösten blir det kanske äppleplockarsamling med efterföljande skördefest.

Under februari har en hel del fågelskådare bott på Munkamöllan. Bland annat gästades vi av Grågaesserne från Danmark. De är stammisar och har nästan varit med ända sedan starten för 30 år sedan. Den här gången fick de dock vara med om något nytt - de fick prova skånsk "spiddekaga" för första gången. Föreningens äldste fick börja att säga i den spännande kakan under jubel och rop. Gunilla berättade lite om hur en sådan blir till och vad den innehåller. Alla skulle ta bilder och det blev stor uppståndelse. En riktigt "morsam" kväll blev det.

När elektriciteten kom till byn

från Grannbyn Onslundas horisont

“Redan” 1921 hade några Onslundabor hunnit få elektriskt ljus installerat - sex hushåll med fem lampor i varje, eller totalt 30 andelar. 1923 blev Onslunda Energiförening instämd för att inte ha betalat leverans av elstolpar. Dock, 1925 var mer eller mindre alla Onslundabor försedda med “ett klart och skinande ljus”. och Onslunda Andelsförening en verklighet.

Enligt ett meddelande i Ystads Allehanda den 2 december 1937 hade man beslutat tillsätta en kommitté på fem personer, som skulle klara upp frågan kring gatubelysning i Onslunda samhälle. Anläggningen skulle bestå av 20 st 100-wattslampor till en årskostnad av 500 kronor. Anläggningskostnaden beräknades uppgå till 1500 kronor. Sparbanken bidrog med 500 kr och Onslunda Manskör med 65 kr. Resten räknade man med att få in genom överskott från fester och genom att sälja andelar. Den 1 augusti 1938 var “anläggningen för gatubelysning” klar och strömmen släpptes på kl 21:30. Detta skedde i samband med en liten festlighet på skolplanen vid Södra skolan där ca 300 personer samlats. Det blev invigningstal, kaffedrickning, sång av Manskören samt ett präktigt fyrverkeri. Garantin för anläggningen skulle gälla för fem år framåt, varefter kommunen skulle ta över ansvaret.

Redan de gamla grekerna visste att man genom att till exempel gnida två bärnstenar mot varandra kunde åstadkomma en elektrisk urladdning. Själva ordet elektricitet anses ha grundats av britten William Gilbert omkring år 1600. Det kommer av det grekiska ordet för bärnsten och latinets [*electricus*] bärnstensliknande.

Avgifterna i elektricitetens första skede grundade sig på antalet ljuspunkter. Det ledde naturligtvis till en del originella lösningar som till exempel “lamptjuvhållaren” som gjorde att man kunde koppla en lampa till en lampa. Andra listiga lösningar var att sätta lampor i dörrar för att på så sätt belysa mer än ett rum med bara en lampa. Detta system fanns kvar fram till 50-talet.

Förhistorien till bildandet av elektriska distributionsföreningar skulle kunna inledas redan julmånaden 1882. Då pågick den elektriska utställningen i Paris. Trettio av Edisons vackra elektriska lampor lyste i världens första elektriskt belysta julgran med hjälp av en svensk-tillverkad dynamoelektrisk maskin. Samma år öppnades en elektrisk järnväg i Berlin. Tågets hastighet var 20 kilometer i timmen

LÄNGORNA

TORGET
SKÅNE-TRANÅS

Butiken är fylld med
vårens läckerheter!

Kom in och kika på våra nya
märken

Öppet i butiken hela Påsken!

-Välkomna!

Kafé
IDA'S

Kafé Ida's butik och servering har
öppet hela Påsken!

Vi tar emot beställningar på tårter,
landgångar och smörgåstårter
som vanligt.
0417-25255

Glad Påsk!

Flyktinginvasion för 73 år sedan

Ur Kjell Engs fotoalbum

Polsklägret, bild från boken om Onslunda

Nästan 66 miljoner människor är på flykt i världen just nu. Debatterna kring flyktingfrågor och integration är många och heta. Många kommuner och byar kämpar för att dra sitt strå till stacken i omhändertagandet av människor på flykt.

Här upplevde man en "flyktinginvasion" på nära håll efter Berlins kapitulation den 2 maj 1945. Redan i februari det året hade Folke Bernadotte lyckats förhandla med bl.a Himmler om tillstånd för det svenska Röda Korset att få hämta danska och norska fångar till Sverige. Aktionen utvidgades och kunde senare omfatta även andra nationaliteter. Den 3 maj anlände 456 polska kvinnor till Ystad med ett extrainsatt tåg från Tyskland. De inkvarterades i Östra skolans sporthall och i Läroverkets gymnastiksal. Madrasser stoppades och tillfälliga latriner snickrades. Det var civilförsvarets- och Röda korsets personal som arbetade med förläggningarna. Till en början skötte regementet I 7 om utspisningen, men uppgiften togs sedan över av Lottakåren.

Folke Bernadotte
1895 - 1948

Diplomat och ledare
för svenska Röda
Korset.

Räddade ca 15 000
människor med hjälp
av 250 personer, 75
vita bussar och ett
antal lastbilar och
ambulanser .

Han mördades i
Jerusalem och ligger
begravd i Stockholm.

Till Skåne Tranås grannby Onslunda anlände den 4 maj, 175 polska kvinnor som inkvarterades i Södra skolan. Som första åtgärd desinficerades de, dels för deras egen skull men även för att förhindra eventuell smitta bland personalen. Hemvärnet sattes in att vakta kring lägret för att förhindra alltför närgången kontakt med byborna och de omhändertagna polskorna under den första tiden. De flesta hade under sin vistelse i det tyska koncentrationslägret tvingats arbeta i en saltgruva. Många var kraftigt undernärda, sjuka och misshandlade. Alla överlevde inte, men efter några veckor började de flesta att åter intressera sig för livet och omvärlden. De fick kontakt med lokalbefolkningen i allt större utsträckning och många mötte kärleken i Onslunda.

När sommaren var slut och skolan skulle öppna igen bröts lägret. Många stannade i Sverige och en del åkte tillbaka till sitt hemland.

Egon Regefalk berättar

Bilden - Jo, det är ju jag i vår "skumpavojn" styrande Pelle och Brunan, mina trogna vänner. Bilden är tagen under min tid som dräng hos fader Johan Svensson troligen 1946. Man ser Idas Café, numera Calamusgården i bakgrunden. Året efter flyttade jag till "Lappland" och bytte arbetsgivare till Svenska Staten, men ärligt kan jag intyga att jag trivdes bra som "bonde". Mina

gener pockar ständigt på en önskan att påta i jorden. Så snart det metertjocka snötäcket smält bort börjar vårbruket. Jag ansågs ha så kallat "djuröga", d.v.s. lätt att få god kontakt med djur. Det var ju med dessa arbetskamrater man körde ut gödseln på åkrarna, plöjde, sådde och tog in skördarna på hösten. I sanning ett friskt och härligt arbete. På tal om djur fick jag i min militära karriär erbjudandet att bli chef för robotbasen i Vidsel. Som lockbete erbjöds jag ett jaktområde lika stort som Blekinge. Avgående chefen ville bestämt ha mig där och berättade att jag som bonus hade en helikopter till förfogande och fri jakt. Självt sköt han så där en 5-6 älgar varje år. Våra barn räddade mig från denna anställning genom att inte vilja flytta med dit upp. Valet föll istället på F 1 i Västerås med rätt till fri flygning med Draken, ett något vildare djur än Pelle och Brunan.

Hönsmüsli

Hönsmüsli fullfoder för välmående värphöns!

Nyhet!

-Välkommen till
vår butik i Lunnarp!

Öppet:
mån-fre 08-17
lördagar 09-13

Glad Påsk!

Närmast stundar:

30/3 - 2/4 konst på Tranesgården kl 10-18
30/4 Valborgsfirande vid Dammen kl 19:30
därefter trolleri, chokladhjul och kaffe på Tranesgården
26/5 Alternativmessa på Tranesgården
Nästa Tranesblad före Midsommar

Loppissaker kan lämnas under hela året
ALLA är välkomna att hjälpa till med TUF:s arrangemang

Information på
www.skanetranas.se
och på anslagstavlan

Anmäl dig till maillistan så får du mer info om allt som händer i byn!
Kontakta Lars-Olof: 0709-14 44 92 glifberg.1@tomelilla.nu

Både TUF och Tranesbladet finns på Facebook

INGELSTA KALKON
din lokala matleverantör

Lunch - catering - delikatesser

Gårdsbutiken på Österlen
tel: 0414-285 24
www.ingelstakalkon.se

Värdekupong

Gårdsbutiken
Ingelsta Kalkon

15 % på ett köp

Gäller ej restaurang eller catering. Kan ej
kombineras med andra rabatterbjudanden.
Giltig t.o.m den 1 maj 2018

Namn.....

Tel.....